

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.07.1995, sp. zn. Tzn 24/95, ECLI:CZ:NS:1995:TZN.24.1995.1

Číslo: 23/1996

Právní věta: Odposlech a záznam telekomunikačního provozu může nařídít za podmínek ustanovení § 88 odst. 1, 2 tr. ř. předseda senátu nebo soudce příkazem, který má povahu rozhodnutí svého druhu nejde o usnesení ve smyslu § 119 odst. 1 tr. ř. ani o opatření.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.06.1994

Spisová značka: Tzn 24/95

Číslo rozhodnutí: 23

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

Předpisy: 141/1961 Sb. § 88 odst. 1
2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud ČR zamítl stížnost pro porušení zákona podanou proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 4. 1995 sp. zn. 5 To 18/95, protože zákon porušen nebyl.

Z odůvodnění:

Na obviněnou M. Ch. byla dne 1. 9. 1993 podána u Městského soudu v Praze obžaloba bývalého městského prokurátora v Praze, která jí klade za vinu spáchání trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák. dílem dokonaného a dílem nedokonaného ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., dále trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny, podle § 176 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. a trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák.

Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 17. 3. 1995 sp. zn. 10 T 45/93 byla obviněná M. Ch. podle § 68 tr. ř. vzata do vazby z důvodů uvedených v § 67 písm. a), b) tr. ř., když tento soud odůvodnil své rozhodnutí poukazem na údaje získané nařízeným odposlechem telefonní stanice obviněné, na základě kterých učinil závěr, že hrozí nebezpečí vycestování obviněné do ciziny v úmyslu vyhnout se trestnímu stíhání a že bude působit na několik dosud nevyšlechnutých svědků.

Ke stížnosti obviněné Vrchní soud v Praze svým usnesením ze dne 12. 4. 1995 sp. zn. 5 To 18/95 podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. ř. zrušil napadené usnesení Městského soudu v Praze a sám rozhodl

tak, že podle § 68 tr. ř. vzal obviněnou M. Ch. do vazby z důvodů uvedených v § 67 písm. b) tr. ř. Vrchní soud v odůvodnění tohoto rozhodnutí mimo jiné uvedl, že odposlech a záznam telekomunikačního provozu na telefonní stanici obviněné nebyl nařízen formou usnesení a že protokol o jeho záznamu neobsahuje všechny náležitosti uvedené v § 88 odst. 4 tr. ř., proto podle jeho názoru nemohl být použit jako důkaz. Jelikož jen o uvedený záznam odposlechu městský soud opíral svůj závěr o existenci vazebního důvodu podle § 67 písm. a) tr. ř., vrchní soud se s tím neztotožnil a stejně tak neakceptoval vyvozování vazebního důvodu podle § 67 písm. b) tr. ř. z tohoto záznamu. Vrchní soud pak sám shledal u obviněné existenci vazebního důvodu podle § 67 písm. b) tr. ř. v podstatě v tom, že si obviněná nechala vyhotovit razítka státního notářství u firmy R. S., kde se měla představit jako notářka, což v souvislosti s tím, že je stíhána i pro trestný čin padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák., vedlo tento soud k závěru, že při pobytu na svobodě by mohla mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, protože nelze vyloučit možné předkládání padělaných listin obviněnou. Tento závěr opřel Vrchní soud v Praze v citovaném usnesení především o hodnocení výpovědi svědkyně L. K., pracovnice této firmy.

Proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 4. 1995 sp. zn. 5 To 18/95 podal dne 13. 6. 1995 ministr spravedlnosti ve prospěch obviněné M. Ch. stížnost pro porušení zákona. Napadenému rozhodnutí v ní vytkl, že v rozporu s ustanovením § 2 odst. 5 tr. ř. nevychází z náležitě zjištěného skutkového stavu, jehož zjištění soud druhého stupně ponechal na soudu prvního stupně a sám zčásti vycházel z důkazů ve věci dříve shromážděných. Ministr spravedlnosti vyslovil nesouhlas s názorem vrchního soudu, pokud nepoužitelnost informací získaných odposlechem telefonní stanice obviněné vrchní soud dovozoval i z toho, že předseda senátu Městského soudu v Praze nařídil odposlech nikoli usnesením, ale příkazem. Stížnost pro porušení zákona v tomto směru poukazuje na analogickou úpravu postupu nařizování domovní prohlídky a na úpravu doručování v trestním řádu, přičemž se vrchní soud měl zabývat možností odstranění formálních nedostatků, které případně bránily použitelnosti záznamů o odposlechu. Dále ministr spravedlnosti nesouhlasil ani se skutečnostmi, na základě nichž vrchní soud dovodil existenci vazebního důvodu podle § 67 písm. b) tr. ř., a s poukazem na důkazní situaci a předchozí průběh řízení uzavřel, že u obviněné nebyl dán žádný z důvodů vazby. Proto ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky vyslovil, že napadeným usnesením Vrchní soud v Praze porušil zákon v neprospěch obviněné M. Ch. v ustanoveních § 67 písm. b) tr. ř. a v řízení mu předcházejícím rovněž v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 tr. ř. Dále navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky toto rozhodnutí zrušil a aby dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky z podnětu podané stížnosti pro porušení zákona podle § 267 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a dospěl k závěru, že zákon porušen nebyl. K hodnocení úkonu trestního řízení, jímž byl nařízen odposlech a záznam telekomunikačního provozu na telefonní stanici obviněné M. Ch., uvedl Nejvyšší soud České republiky následující skutečnosti:

Především je nutno zdůraznit, že Nejvyšší soud České republiky při přezkoumávání zákonnosti a odůvodněnosti napadeného rozhodnutí vycházel z důkazní a procesní situace, která v této věci existovala v době rozhodování Vrchního soudu v Praze, a neposuzoval aktuální stav z hlediska trvání důvodů vazby. Za správný lze považovat závěr vrchního soudu, pokud u obviněné M. Ch. neakceptoval důvod vazby uvedený v § 67 písm. a) tr. ř., který byl shledán v předchozím rozhodnutí Městského soudu v Praze. V odůvodnění rozhodnutí napadeného stížností pro porušení zákona je však tento postup vrchního soudu nesprávně opřen o domnělé vady týkající se použitelnosti záznamu telekomunikačního provozu k důkazu skutečností odůvodňujících rozhodnutí o vazbě. V tomto směru nelze především souhlasit s názorem vrchního soudu, že odposlech a záznam telekomunikačního provozu podle § 88 odst. 1 tr. ř. musí předseda senátu (soudce) nařídit rozhodnutím ve formě usnesení. Takový závěr nemá oporu v zákoně a nelze jej vyvodit ani z poněkud zjednodušené

interpretace ustanovení § 119 odst. 1 tr. ř., jak ji použil vrchní soud v odůvodnění napadeného rozhodnutí. Podle citovaného ustanovení platí, že není-li výslovně předsána forma rozsudku, rozhoduje sice soud ve formě usnesení, ovšem jen v případech, kde zákon nestanoví něco jiného. Takovou zvláštní formou rozhodnutí odlišnou od rozsudku i od usnesení je jak trestní příkaz (§ 314e a násl. tr. ř.), tak i řada rozhodnutí zákonem označovaných jako „příkaz“. V těchto posléze uvedených případech jde o rozhodnutí svého druhu, jimiž se operativně realizují určité úkony trestního řízení (zejména příkaz k zatčení podle § 69 tr. ř., příkaz k domovní prohlídce podle § 83 tr. ř. apod.), které zasahují do práv a svobod jiných osob, ale zpravidla je nutné je provést bez většího prodlení, aby nebyl ohrožen účel trestního řízení. Proto trestní řád svěřuje tato rozhodnutí sice do pravomoci soudu (soudce), ale vzhledem k jejich specifickému charakteru stanoví pro ně zvláštní náležitosti včetně odchýlného způsobu doručování. Rozhodnutím tohoto druhu je rovněž příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 odst. 1, 2 tr. ř., který musí být vydán písemně, musí obsahovat stanovené náležitosti a o jeho vydání je nutno vyrozumět příslušnou organizaci obstarávající telekomunikační provoz a policejní orgán, který odposlech a záznam provádí. Takový příkaz nemůže mít formu usnesení i z toho důvodu, že by musel být doručován obviněnému jako osobě, které se toto rozhodnutí nepochybně přímo týká (§ 137 odst. 1 věta první tr. ř.), a tím by ovšem došlo ke zmaření účelu jeho vydání, zejména v případech, kde by odposlouchávanou osobou byl obviněný.

Výše uvedeným zákonným požadavkům pak podle § 88 odst. 1, 2 tr. ř. plně odpovídá příkaz předsedy senátu Městského soudu v Praze ze dne 10. 10. 1994 vydaný v trestní věci M. Ch., na jehož základě byl prováděn odposlech a záznam hovorů na telefonní stanici obviněné, byť je nesprávně označen jako „opatření“. Z jeho obsahu však je zřejmé, že jde o rozhodnutí předsedy senátu a že bylo vydáno v souladu s ustanovením § 88 odst. 1, 2 tr. ř. Nejvyšší soud České republiky se pak neztotožňuje ani s výhradami Vrchního soudu v Praze v odůvodnění napadeného rozhodnutí, z nichž Vrchní soud v Praze dovozuje nepoužitelnost záznamu uvedeného telekomunikačního provozu jako důkazu vzhledem k nesplnění obsahových náležitostí protokolu o tomto záznamu ve smyslu § 88 odst. 4 tr. ř. Má-li být záznamu telekomunikačního provozu použito jako důkazu, toto ustanovení vyžaduje, aby k němu byl připojen protokol s uvedením údajů o místě, času, způsobu a obsahu provedeného záznamu, jakož i o osobě, která záznam pořídila. V trestní věci obviněné M. Ch. jsou pak údaje o místě, času a obsahu záznamu telekomunikačního provozu na její telefonní stanici uvedeny v písemnostech, které tvoří svazek č. 19 trestního spisu Městského soudu v Praze sp. zn. 10 T 45/93. Údaj o způsobu provedeného záznamu vyplývá ze zprávy ředitele Zvláštní technické služby Policie ČR (magnetofonový záznam na kazety pořízený v automatizovaném provozu) a vzhledem k tomuto způsobu pořízení záznamu lze považovat za dostatečné označení osoby, která záznam pořídila, takové označení, jak je v této zprávě rovněž uvedeno. Proto Nejvyšší soud České republiky uzavírá, že záznam telekomunikačního provozu pořízený v této trestní věci je k důkazu použitelný a není správný názor Vrchního soudu v Praze, pokud Městskému soudu v napadeném rozhodnutí vytýká, že z něj vycházel.

Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 17. 3. 1995 sp. zn. 10 T 45/93 ovšem přesto neodpovídalo zákonu v tom směru, že v něm soud nesprávně dovodil u obviněné existenci vazebního důvodu podle § 67 písm. a) tr. ř. K tomuto závěru nebylo možné dospět ani z obsahu odposlechů telefonních hovorů, jak jsou uvedeny v protokolu o záznamu telekomunikačního provozu na telefonní stanici obviněné, nehledě ke skutečnosti, že obviněná byla již v této trestní věci dvakrát propuštěna z vazby na svobodu a nebylo zjištěno, že by se snažila uprchnout nebo skrývat, aby se tak trestnímu stíhání nebo trestu vyhnula. Obviněná má stále bydliště a přes hrozbu vysokého trestu zde nebyla žádná konkrétní skutečnost odůvodňující obavu ve smyslu § 67 písm. a) tr. ř. V další části svého rozhodnutí pak Nejvyšší soud České republiky odůvodnil, v kterých skutečnostech spatřuje u obviněné existenci důvodu vazby podle § 67 písm. b) tr. ř. a proč i přes nedostatky v odůvodnění napadeného rozhodnutí vrchního soudu jsou jeho výroky správné a stížnost pro porušení zákona není

důvodná a musela být podle § 268 odst. 1 tr. ř. zamítnuta.